CONSIDERAŢII ASUPRA NOŢIUNII DE *FRANCOFONIE* DIN PERSPECTIVĂ DIACRONICĂ

COSMINA SIMONA LUNGOCI

Cuvinte-cheie: *francofonie*, *francofon*, *semnificaţie*.

Limba, cultura şi civilizaţia prin calităţile şi prestigiul lor, au depăşit graniţele Franţei şi chiar ale Europei, generând un fenomen de amploare internaţională, ***francofonia***, fenomen dublat de ***francofilie***.

Termenul *francofonie* evocă astăzi realităţi foarte diverse şi, adesea, eterogene. Ne propunem în cele ce urmează să conturăm unele dimensiuni ale acestui fenomen complex, ale cărui origini trebuie căutate în primul rând în aspectele de ordin lingvistic, şi să ilustrăm semnificaţiile pe care acest termen le-a dezvoltat în diacronie. În prezentarea accepţiunilor noţiunii de *francofonie*, depăşind limitele definiţiilor oferite de lucrările lexicografice, am făcut apel la cele mai reprezentative demersuri definiţionale întreprinse de fondatorii fenomenului francofon, de scriitorii şi cercetătorii preocupaţi de studiul fenomenului în discuţie.

În încercarea de a ilustra complexitatea semnificaţiilor cuvântului *francofonie*, Xavier Deniau[1] atribuia acestui cuvânt două calificative: cuvânt magic şi obscur - „un mot magique, comme

[1] Xavier Deniau este un binecunoscut militant francez pentru cauza limbii franceze şi a francofoniei (ca preşedinte al Comitetului Francofoniei şi al organizaţiilor neguvernamentale AFAL şi ADIFLOR), dar şi un vechi şi prestigios parlamentar (deputat de LOIRET), un fidel prieten al României, de care este ataşat familial şi sentimental.

BDD-A12993 © 2012 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:03 UTC)

l'écrivait un journaliste du «Monde diplomatique»; mot obscur comme tous les mots à la mode, qui marquent une époque et traduisent une des préoccupations qui définissent précisément pour l'historien un grand mouvement de pensée et de curiosité"[2]. Considerăm că aceste două calificative fac trimitere tocmai la realităţile multiple, nebănuite, uneori chiar eterogene, care se ascund în spatele acestui fenomen - „mot magique"; *francofonie* este, de asemenea, „un mot obscur", precum toate cuvintele la modă, care nu dezvăluie totul de la prima abordare, ci care necesită o analiză mai subtilă pentru a fi scoase la lumină toate semnificaţiile la care trimit.

Vom prezenta, aşadar, în cele ce urmează, traseul noţiunii de *francofonie*, din momentul apariţiei sale până în zilele noastre.

Prima definiţie a conceptului de *francofonie* îi aparţine geografului Onésime Reclus[3], care, în anul 1880, grupa sub acest termen ansamblul ţărilor şi populaţiilor care utilizează limba franceză. „Il a eu le premier l'idée d'additionner […] des hommes venus de tous les pays du monde parce qu'ils avaient un point commun: la pratique de la langue française. […] Ce n'était pas là, en effet, additionner des étrangers, mais bien des hommes de même civilisation"[4]. Importanţa lui Onésime Reclus nu se limitează la aceste considerente de ordin lingvistic şi geografic, prin crezul său politic el acordând şi o altă dimensiune conceptului de *francofonie*. Animat de puternice sentimente republicane, el vedea în Republica Franceză simbolul idealurilor sale de libertate. Aceste elemente au dus la conturarea unei viziuni a francofoniei înţelese ca „simbol şi chintesenţă" ale solidarităţii umane, dar şi ca un imens spaţiu de cultură şi de schimburi.[5]

---

[2] Xavier Deniau, *Florilège de la langue française et de la francophonie*, Paris, Richelieu-Senghor, 1988, p. 29.

[3] Onésime Reclus - (1837-1916) geograf francez născut la Orthez, inventator al francofoniei ca noţiune şi reprezentant al francofonului tipic, ca produs al ideologiei celei de-a treia Republici. Formaţia sa de geograf i-a permis să studieze Franţa şi Africa de Nord, elaborând atlase şi lucrări geografice. A avut ideea de a clasifica locuitorii Terrei în funcţie de limba utilizată în cadrul relaţiilor lor familiale sau sociale.

[4] Xavier Deniau, *op. cit.*, p. 30.

[5] Idem, *Francofonia*, traducere, prefaţă, note şi tehnoredactare conf. dr. ing. Nicolae Drăgulănescu, Bucureşti, Editura Niculescu, 1996, p. 20.

BDD-A12993 © 2012 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:03 UTC)

Aşadar, noţiunii de *francofonie*, care îi desemna pe vorbitorii nativi de limbă franceză, Reclus îi extinde semnificaţia, conturându-se astfel un termen nou, de geolingvistică, termen care, începând cu anul 1887, va face distincţia între francofonii pentru care franceza este limbă maternă şi cei care sunt „francophones par déstination”[6].

Prin urmare, este important să subliniem că, dacă la început francofonia desemna toţi vorbitorii de limbă franceză, indiferent de statutul pe care această limbă îl avea în teritoriile în care ea era utilizată, iată că, la scurt timp după apariţia fenomenului în discuţie, termenul *francofonie* începe să nu mai fie atât de clar şi univoc, ci să opereze distincţii între vorbitorii de limbă franceză. Mai mult decât atât, începe să se contureze ideea francofoniei ca spaţiu, în centrul căruia se află Republica Franceză, spaţiu în care se vehiculează culturi diverse, idei şi idealuri comune.

În dicţionare, termenii *francofon*, *francofonie* au fost introduşi relativ târziu, începând cu anul 1930. De precizat este faptul că doar adjectivul *francofon* a apărut, în mod regulat, în dicţionare, noţiunea de *francofonie* nemaifiind folosită timp de aproape trei decenii, până în momentul în care a reapărut în noiembrie 1962, într-un număr special al revistei „Esprit”, intitulat *Limba franceză în lume*[7]. De menţionat este că, dintre lucrările franceze[8] de tip lexicografic, *Quid, Petit Larousse*, *Le Robert*, *Dictionnaire de la langue française. Lexis* ş.a. fac referiri la cuvintele *francofon* şi *francofonie*.

---

[6] Stélio Farandjis, *Repères dans l'histoire de la francophonie*, în vol. Dominique Wolton (coord.), *Francophonie et mondialisation*, Paris, CNRS Édition, 2004, p. 50.

[7] Jacques Barrat, Claudia Moisei, *Géopolitique de la francophonie. Un nouveau souffle?*, Paris, La Documentation Française, 2004, p. 15-16.

[8] Este important să consemnăm că am făcut referire doar la câteva lucrări franceze de tip lexicografic, întrucât în DEX şi într-o serie de dicţionare reprezentative ale limbii engleze, italiene, spaniole noţiunea de *francofonie* nu apare, fiind consemnate însă în unele dintre ele, noţiunile *francofon*, *francofil* şi *francofilie*. Dicţionarele limbii germane, Duden, *Das Große Wörterbuch der deutschen Sprache*, Mannheim, Wien, Zürich, 4. Ausgabe, 2000 şi Duden, *Fremdwörterbuch*, (Der Duden in 10 Bänden, Band 5), Mannheim, 3. Ausgabe, 1974 menţionează termenul *francofonie* cu următoarele accepţiuni: „calitatea de a fi francofon”, respectiv „calitatea de a vorbi limba franceză”, fără a recunoaşte *francofonia* ca fenomen.

BDD-A12993 © 2012 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:03 UTC)

Dacă în *Dictionnaire du français contemporain*, ediţia din anul 1966, nu apare noţiunea de *francofonie*, aceasta este consemnată însă în *Le Nouveau Petit Larousse* (1972) cu următorul sens: „Collectivité constituée par les peuples parlant le français”[9], definiţie reluată mai târziu în *Dictionnaire de la langue française. Lexis*[10]. Explicaţii mai complexe ale noţiunii de *francofonie* apar în *Le Nouveau Petit Robert* şi în *Quid*. *Le Nouveau Petit Robert*, pe lângă accepţiunea deja consemnată, „Ensemble constitué par les populations francophones”[11], recunoaşte francofonia ca fenomen, precizându-i şi următorul sens: „Mouvement en faveur de la langue française”[12], în timp ce *Quid*[13] nu se limitează la definirea francofoniei, ci oferă în plus informaţii legate de fondatorii acesteia, menţionând şi o serie de organizaţii francofone preocupate de promovarea şi apărarea limbii franceze.

Dacă iniţial adjectivul *francofon* desemna persoanele care utilizează limba franceză ca limbă maternă[14], ulterior accepţiunea sa a devenit mai nuanţată şi mai complexă: „Qui parle le français”[15]; „... quelqu’un dont la langue d’expression est le français”[16]. Aşadar, în momentul apariţiei sale, noţiunea de *francofon* făcea referire doar la nativi, la cei pentru care franceza era limbă maternă, ulterior această noţiune desemnându-i pe toţi vorbitorii de limbă franceză, indiferent de statutul pe care această limbă îl avea. Dicţionarele mai

[9] *Le Nouveau Petit Larousse*, Paris, Librairie Larousse, 1972, p. 448.
[10] Jean Dubois (coord.), *Dictionnaire de la langue française. Lexis*, Paris, Larousse-Bordas, 1999, p. 789.
[11] *Le Nouveau Petit Robert. Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*, Texte remanié et amplifié sous la direction de Josette Rey-Debove et Alain Rey, Paris, Dictionnaires Le Robert, 1993, p. 1085.
[12] *Ibidem.*
[13] Dominique et Michèle Frémy, *Quid*, Editions QUID Robert Laffont, 1982, p. 667-670.
[14] Jacques Barrat, Claudia Moisei, *op. cit.*, p. 15.
[15] *Le Nouveau Petit Larousse*, Paris, Librairie Larousse, 1972, p. 448. Definiţia este reluată în Jean Dubois (coord.), *Dictionnaire de la langue française. Lexis*, Paris, Larousse-Bordas, 1999, p. 789.
[16] Jean Dubois, René Lagane, Georges Niobey, Didier Casalis, Jacqueline Casalis, Henri Meschonnic, *Dictionnaire du français contemporain*, Jean Paris, Librairie Larousse, 1966, p. 537.

BDD-A12993 © 2012 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:03 UTC)

recente nuanţează noţiunea, prin distingerea statutelor pe care franceza le are în ansamblul spaţiului francofon. Aşadar, potrivit *Le Nouveau Petit Robert*[17], noţiunea de *francofon* desemnează persoanele care folosesc, în mod obişnuit, limba franceză, cel puţin în anumite situaţii de comunicare, ca prima sau a doua limbă. Acelaşi dicţionar menţionează şi faptul că termenul se foloseşte şi cu referire la un grup sau o regiune în care franceza este utilizată în calitate de limbă maternă, oficială sau vehiculară. Se cuvine să subliniem în acest context că, dacă noţiunea de *francofonie* nu este menţionată în dicţionarele reprezentative ale limbii engleze, italiene, spaniole sau româneşti, termenul *francofon* este precizat, atât ca substantiv, cât şi ca adjectiv, desemnând vorbitorii de limbă franceză în general[18] sau un teritoriu, o populaţie, o persoană având franceza ca limbă maternă, ca limbă principală[19], ca a doua limbă sau ca *lingua franca*[20].

Chiar dacă termenii legaţi de francofonie au pătruns cu greu şi destul de târziu în dicţionare, uzul îi consacrase deja de mulţi ani. Înainte de a fi apărut în dicţionare, termenii *francofon*, *francofonie* fuseseră utilizaţi şi difuzaţi de oameni politici, intelectuali, ziarişti, astfel încât apăruse ideea conform căreia între persoanele care vorbesc aceeaşi limbă ar trebui să existe relaţii privilegiate.[21]

Cu timpul, noile concepţii privind locul limbii şi culturii franceze în lume au determinat apariţia unor noţiuni sinonime şi înrudite cu noţiunea *francofonie*: *francitude*, *francité*, *francofonism* (cf. fr.

---

[17] Cf. *Le Nouveau Petit Robert. Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*, Texte remanié et amplifié sous la direction de Josette Rey-Debove et Alain Rey, Paris, Dictionnaires Le Robert, 1993, p. 1085.

[18] Cf. *Oxford Dictionary and Thesaurus*, Edited by Maurice Waite, Oxford University Press, 2007, p. 413. Cf. şi Duden, *Deutsches Universalwörterbuch*, ed. G. Drosdowski, Mannheim, Wien, Zürich, 5. Ausgabe, 2003; Florin Marcu, Constant Maneca, *Dicţionar de neologisme*, Ediţia a III-a, Bucureşti, Editura Academiei, 1986, p. 470.

[19] Cf. Giacomo Devoto, Gian Carlo Oli, *Il dizionario della lingua italiana*, Firenze, Casa Editrice Felice Le Monnier S. p. A., 1995, p. 805.

[20] Cf. *Chambers 21st Century Dictionary*, Editor in Chief Mairi Robinson, Cambridge University Press, 1999, p. 525.

[21] Cf. Xavier Deniau, *Francofonia*, p. 22.

BDD-A12993 © 2012 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:03 UTC)

francophonisme: „intérêts économiques et/ou politiques masqués par l'invocation d'une communauté linguistique"[22]) *comunitate francofonă*, *comunitate de limbă franceză*, *spaţiu francofon* şi chiar *commonwealth francofon*[23], *littératures francophones*, *lettres francophones*[24].

Termenul *francité* este definit de *Grand Larousse* drept „ansamblul caracteristicilor proprii civilizaţiei franceze", fiind utilizat pentru prima oară de către Roland Barthes în volumul de eseuri *Mitologii*[25]. Actualmente, în Belgia, există o instituţie fondată în anii '70, numită „Maison de la Francité"[26].

Cu prilejul unui discurs susţinut în anul 1966 la Universiatea Laval din Canada, preşedintele Senghor preciza diferenţa dintre noţiunile *francofonie* şi *francité*: „Francofonia este un mod de gândire şi acţiune, un anumit mod de-a pune problemele şi de-a căuta soluţiile. Mai mult, ea este o comunitate spirituală: o noosferă în jurul terrei. Pe scurt, **francofonia** înseamnă - dincolo de limba

---

[22] Jean-Marc Moura, *Littératures francophones et théorie postcoloniale*, Paris, Quadrige / PUF, 2007, p. 6.

[23] Xavier Deniau, *Francofonia*, p. 23.

[24] Pentru explicaţii amănunţite ale sintagmelor *littératures francophones*, *lettres francophones* a se vedea Jean-Marc Moura, *Littératures francophones et théorie postcoloniale*, Paris, Quadrige / PUF, 2007, în care autorul oferă o viziune panoramică asupra literaturilor francofone, analizate din patru perspective complementare: istorie literară, lingvistică, studii culturale şi artă poetică. A se vedea, în acest sens, şi articolul lui Alain Vuillemin, *Francofonia literară − încercare de definire*, în „Cronica" nr. 8, 2002, p. 23.

[25] În volumul *Mitologii*, publicat în anul 1957, Roland Barthes supune analizei o serie de trăsături specifice societăţii, culturii şi civilizaţiei franceze. Autorul introduce temenul *francitate* în contextul unor aforisme pline de umor, care alcătuiesc o serie de eseuri. În aceste eseuri, Barthes vorbeşte, printre altele, de miturile vinului şi al bifteculuí, în calitate de bunuri proprii culturii şi civilizaţiei franceze: „vinul este simţit de naţiunea franceză ca un bun ce-i este propriu", „vinul face parte din raţiunea de Stat", „ştiinţa de a bea este o tehnică naţională", „ca şi vinul, biftecul este, în Franţa, element de bază, naţionalizat [...], este un bun franţuzesc", asociat de obicei cartofilor prăjiţi, „semnul alimentar al «**francităţii**»". Cf. Roland Barthes, *Mitologii*, traducere, prefaţă şi note de Maria Carpov, Iaşi, Institutul European, 1997, p. 94 - 101.

[26] www.maisondelafrancite.be.

BDD-A12993 © 2012 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:03 UTC)

franceză - civilizaţia franceză; mai precis, spiritul acestei civilizaţii este cultura franceză pe care eu aş numi-o «**francité**»"[27].

Din câmpul semantic al *francofoniei* face parte si sintagma *spaţiu francofon*, uneori sinonimă şi complementară cu noţiunea de *francofonie*: francofonia trimite mai întâi la o realitate lingvistică, la adjectivul *francofon*, a cărui accepţiune am explicat-o anterior. Se cuvine să precizăm că ceea ce le reuneşte pe cele două este referinţa la ansamblul celor care vorbesc limba franceză, spaţiul francofon fiind, dincolo de o realitate exculsiv geografică sau lingvistică, una culturală, care îi reuneşte pe toţi cei care, mai îndepărtaţi sau mai apropiaţi unii de alţii, dovedesc şi exprimă apartenenţa la limba franceză sau la culturile francofone. Noţiunea de spaţiu nu trebuie înţeleasă doar în sensul ei fizic, ci mai ales în sensul de spaţiu de comunicare[28], spaţiu al unui dialog intercultural.

Vorbim, aşadar, în cadrul spaţiului francofon, de o unitate asigurată, pe de o parte, de existenţa unei *comunităţi francofone* care a preferat utilizarea limbii franceze, pe de altă parte, de existenţa unei *practici de cultură franceză* în ţările în care limba franceză nu este limbă maternă.[29]

Sintagma *francofonie literară*, desemnează o comunitate de scriitori „care sunt percepuţi ca «străini», dar care se exprimă în franceză şi care împart această limbă cu autorii consideraţi pe deplin «francezi»"[30].

Definiţiile noţiunii de *francofonie* insistă pe ideea că ţările francofone nu *folosesc*, ci *împărtăşesc* limba franceză, acest lucru fiind valabil şi în cazul literaturilor francofone.

Revenind la noţiunea de *francofonie*, trebuie precizat faptul că în anii '60 cuvântul *francofonie* a cunoscut o largă răspândire, datorată

---

[27] Xavier Deniau, *Francofonia*, p. 25.

[28] Cf. Jean-Claude Guédon, *Les nouveaux contextes d'existence de la langue française*, în vol. Jeanne Ogée, *La place du français sur les autoroutes de l'information, La Roumanie et la francophonie,* Actes de la XVIe Biennale, Bucarest, 1995, Paris, Edition Hachette et Nathan, 1996, p. 46.

[29] Cf. Xavier Deaniau, *Francofonia*, p. 35.

[30] Alain Vuillemin, *Francofonia literară - încercare de definire*, în „Cronica", nr. 8, 2002, p. 23.

BDD-A12993 © 2012 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:03 UTC)

convergenţei a trei mari fenomene istorice[31]: progresul mijloacelor de transport şi de comunicare, care au facilitat contactele şi întâlnirile dintre francofonii răspândiţi în regiuni îndepărtate unele de altele; decolonizarea, în urma căreia au apărut numeroase ţări africane idependente, care au ales franceza ca limbă oficială; afirmarea politică a identităţilor culturale (cazul locuitorilor din Quebec, ce îşi revendică suveranitatea în domeniul lingvistic şi în educaţie).

Din momentul revitalizării cuvântului *francofonie* în anii '60, până în zilele noastre, acest termen a acumulat semnificaţii numeroase, constituite în jurul limbii, culturii şi civilizaţiei franceze. Xavier Deniau[32] atribuie patru sensuri cuvântului *francofonie*:

- ***un sens lingvistic***: substantiv provenit din adjectivul *francofon*, însemnând „persoană care vorbeşte limba franceză"; în această accepţiune lingvistică, *francofonie* înseamnă „faptul de a fi francofon" sau „faptul de a vorbi limba franceză", accentul punându-se pe limba vorbită (sufixul *-fonie*).

- ***un sens geografic***: totalitatea populaţiilor a căror limbă - indiferent de statutul ei (maternă, oficială, administrativă etc.) - este franceza.

- ***un sens spiritual şi mistic***: sentimentul apartenenţei la aceeaşi comunitate, solidaritatea născută din împărtăşirea unor valori comune unor indivizi şi comunităţi francofone variate.

- ***un sens instituţional***: ansamblul organizaţiilor publice şi private care funcţionează în spaţiul francofon. De fapt, apartenenţa lingvistică şi geografică la aceeaşi comunitate determină apariţia unui sentiment de participare activă a persoanelor implicate, care se concretizează prin crearea de asociaţii şi organizaţii publice şi private.

Se cuvine să precizăm încă o dată faptul că, dacă la începuturile sale conceptul de francofonie părea clar şi univoc, desemnând ansamblul persoanelor care vorbeau limba franceză, actualmente francofonia, ca urmare a unui dinamism semantic propriu tuturor limbilor, a devenit un termen polisemantic, acoperind realităţi foarte eterogene.

---

[31] Stélio Farandjis, *art.cit.*, p.50.
[32] Xavier Deniau, *Francofonia*, p. 25−34.

BDD-A12993 © 2012 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:03 UTC)

Întâlnim în lucrările referitoare la francofonie două concepte: *francofonie* şi *Francofonie*. Primul termen desemnează totalitatea celor care utilizează limba franceză, cel de-al doilea, *Francofonie* cu majusculă, se referă la ansamblul instituţiilor guvernamentale şi interguvernamentale care utilizează limba franceză în activităţile pe care le desfăşoară, mai cu seamă în cele destinate promovării acestei limbi şi propagării culturii francofone în lume[33].

În concluzie, am putea spune că limba franceză, în calitate de limbă maternă, oficială, secundară sau cu statut privilegiat în învăţământ constituie liantul unui vast spaţiu de dialog, cooperare, cunoaştere, progres, libertate, democraţie, solidaritate, schimburi economice şi culturale, spaţiu numit *francofonie*, instituţionalizat în anul 1986, cu prilejul primei Conferinţe a şefilor de stat şi de guvern ai ţărilor având în comun utilizarea limbii franceze. Considerăm important să evidenţiem cele două direcţii pe care s-a angajat francofonia: cea tradiţională, a valorilor intelectuale şi morale, şi cea actuală, a valorilor economice şi sociale, dimensiunea economică fiind un resort puternic şi incontestabil al noii viziuni asupra francofoniei. Chiar dacă nu este întotdeauna explicit ilustrată, misiunea economică este cel puţin sugerată în discursurile promotorilor fenomenului francofon. În acest sens, oferim spre ilustrare un fragment din discursul rostit de Xavier Deniau la Adunarea naţională din 1967: „La francophonie n'est pas une vaste construction juridique et contraignante. C'est une prise de conscience de cette solidarité naturelle: née d'une rapproche analogue des affaires du monde à l'aide d'un instrument, née d'une expression semblable d'idées. Pour la faire vivre, il faut bâtir artificiellement des structures périssables, mais animer les rencontres, les concentrations et les échanges dans un foisonnement des relations et des services qui est celui de la vie. La langue, la culture et la civilisation française appartiennent à toutes les familles spirituelles et politiques de notre pays et des autres pays qui se réfèrent à notre langue. La langue française est médiatrice et non pas impératrice”[34]. Aşadar, din punct

[33] Jacques Barrat, Claudia Moisei, *op. cit.*, p. 16.
[34] Xavier Deniau, *Francofonia*, p. 27.

BDD-A12993 © 2012 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:03 UTC)

de vedere instituţional, francofonia s-a constituit cu scopul de a favoriza contactele, întâlnirile, schimburile între cei care împărtăşesc limba franceză şi care manifestă preocupări lingvistice, culturale, dar şi economice. Misiunea economică este prezentă la Xavier Deniau prin ideea sursei noii solidarităţi – „les affaires du monde" – şi a instrumentului vehiculator al acesteia – limba franceză – văzută, în contextul de faţă, în primul rând ca mijloc de favorizare a întâlnirilor, schimburilor, serviciilor. Aşadar, *affaires*, *échanges*, *services*, *rencontres* sunt cuvinte cheie pentru viziunea economică.

Acumulând noi şi noi accepţiuni în diacronie, acoperind astăzi vaste domenii ale cunoaşterii, limba, cultura, civilizaţia, economia, politica, sfera noţiunii de *francofonie* se schimbă de la o epocă la alta: „La Francophonie? Nous en avons tant parlé ensemble, nous l'avons tant imaginée, rêvée qu'il me semble presque l'avoir vécue"[35].

Bibliografie

Ardeleanu, Sanda-Maria, *Imaginaire linguistique francophone*, Iaşi, Casa Editorială Demiurg, 2006.

Barthes, Roland, *Mitologii*, traducere, prefaţă şi note de Maria Carpov, Iaşi, Institutul European, 1997.

Barrat, Jacques, Moisei, Claudia, *Géopolitique de la francophonie. Un nouveau souffle?*, Paris, La Documentation Française, 2004.

Deniau, Xavier, *Florilège de la langue française et de la francophonie*, Paris, Richelieu-Senghor, 1988.

Deniau, Xavier, *Francofonia*, traducere, prefaţă, note şi tehnoredactare conf. dr. ing. Nicolae Drăgulănescu, Bucureşti, Editura Niculescu, 1996.

Gallet, Dominique, *Pour une ambition francophone*, Paris, Editions L'Harmattan, 1995.

Léger, Jean Marc, *La francophonie: grand dessein, grande ambiguité*, Québec, Editions Hurtubise HMH, 1987.

Moura, Jean-Marc, *Littératures francophones et théorie postcoloniale*, Paris, Quadrige / PUF, 2007.

Ogée, Jeanne, *La place du français sur les autoroutes de l'information, La Roumanie et la francophonie,* Actes de la XVIe Biennale, Bucarest, 1995, Paris, Edition Hachette et Nathan, 1996.

[35] Bernard Dorin apud Jean-Marc Léger *Littératures francophones et théorie postcoloniale*, Paris, Quadrige / PUF, 2007, p. 11.

BDD-A12993 © 2012 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:03 UTC)

Vuillemin, Alain, *Francofonia literară − încercare de definire*, în „Cronica”, nr. 8, 2002.
Wolton, Dominique (coord.), *Francophonie et mondialisation*, Paris, CNRS Édition, 2004.

Dicţionare
Chambers 21st Century Dictionary, Editor in Chief Mairi Robinson, Cambridge University Press, 1999.
Dicţionarul explicativ al limbii române (DEX), Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 1998.
Dictionnaire de la langue française. Lexis, Jean Dubois (coord.), Paris, Larousse-Bordas, 1999.
Dictionnaire du français contemporain, Jean Dubois, René Lagane, Georges Niobey, Didier Casalis, Jacqueline Casalis, Henri Meschonnic, Paris, Librairie Larousse, 1966.
Dominique et Michèle Frémy, *Quid*, Editions QUID Robert Laffont, 1982.
Duden, *Das Große Wörterbuch der deutschen Sprache*, Mannheim, Wien, Zürich, 4. Ausgabe, 2000.
Duden, *Deutsches Universalwörterbuch*, ed. G. Drosdowski, Mannheim, Wien, Zürich, 5. Ausgabe, 2003.
Duden, *Fremdwörterbuch*, (Der Duden in 10 Bänden, Band 5), Mannheim, 3. Ausgabe, 1974.
Il dizionario della lingua italiana, di Giacomo e Gian Carlo Oli, Firenze, Casa Editrice Felice Le Monnier S. p. A., 1995.
Le Nouveau Petit Larousse, Paris, Librairie Larousse, 1972.
Le Nouveau Petit Robert. Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française, Texte remanié et amplifié sous la direction de Josette Rey-Debove et Alain Rey, Paris, Dictionnaires Le Robert, 1993.
Oxford Dictionary and Thesaurus, Edited by Maurice Waite, Oxford University Press, 2007, p. 413.
Webster's Third New International Dictionary of the English Language Unabridged, Editor in Chief Philip Babcock Gove, Ph. D. and The Merriam – Webster Editorial Staff, Könemann, 1993.

LA NOTION DE *FRANCOPHONIE* EN DIACHRONIE. QUELQUES CONSIDÉRATIONS

L'article se propose de présenter la complexité du phénomène francophone et les significations acquises, dans la diachronie, par la notion de *francophonie*.

BDD-A12993 © 2012 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:03 UTC)